पिचिण्डिका, स्त्री, (पिचिण्ड इव पिण्डाकृतिरस्त्यस्येति। पिचिण्ड+ठन्।) पिण्डिका। इति हेमचन्द्रः। ३। २७९॥ पार डिम् इति भाषा॥

पिचिण्डिलः, पुं, (अतिशयितः पिचिण्ड उदरमस्य। पिचिण्ड+तुन्दादित्वात् इलच्।) वृहदुदरयुक्तः। इत्यमरः। २। ६। ४४॥ तत्पर्य्यायः। पिचण्डिलः २ वृहत्कुक्षिः ३ तुन्दी ४ तुन्दिकः ५ तुन्दिलः ६ उदरी ७ उदरिलः ८। इति हेमचन्द्रः। ३। ११४॥ (यथा, काशीखण्डे शिवशर्म्मणो वैकुण्ठलोकगमने विष्णुगणसंवादे।
"पिचिण्डिलैः स्थूलवक्त्रैर्मेघगम्भीरनिस्वनैः॥")

पिचुः, पुं, (पेचतीति। पिच मर्द्दने+मृगय्वादित्वात् कुः।) कार्पासतूलः। इत्यमरः। २। ९। १०६॥ (यथा, सुश्रुते। ४। ६।
"अर्शो वीक्ष्य शलाकयोत्पीड्य पिचुवस्त्रयोरन्यतरेण प्रमृज्य क्षारं पातयेत्॥") कुष्ठभेदः। कर्षः। असुरविशेषः। इति मेदिनी। चे, ७॥ भैरवः। शस्यभेदः। इति विश्वः॥ (चिकित्सोपयोगिपञ्चकर्म्मान्तर्गतक्रियाविशेषः। यथा,—
"कामिन्यां पूतियोन्याञ्च कर्त्तव्यः स्वेदनो विधिः।
क्रमः कार्य्यस्ततः स्नेहपिचुभिस्तर्पणं भवेत्॥
शल्लकीजिङ्गिनीजम्बुधवत्वक्पञ्चवल्कलैः।
कषायैः साधितैः स्नेहः पिचुः स्याद्विप्लुतापहः॥"
इति वैद्यकचक्रपाणिसंग्रहे योनिव्यापच्चिकित्सायाम्॥)

पिचुकः, पुं, (पिचुरिव कायतीति। कै+कः।) मदनवृक्षः। इति रत्नमाला॥ मयना इति भाषा॥

पिचुतूलं, क्ली, (पिचोस्तूलम्।) तूलः। इति त्रिकाण्डशेषः॥

पिचुमन्दः, पुं, (पिचुं कुष्ठविशेषं मन्दयति नाशयतीति। मन्द+अण्।) निम्बवृक्षः। इति हेमचन्द्रः। ४। २०५॥ (यथा, आर्य्यासप्तशत्याम्। ३४९।
"पश्यानुरूपमिन्दिन्दिरेण माकन्दशेखरो मुखरः।
अपि च पिचुमन्दमुकुले मौकुलिकुलमाकुलं मिलति॥")

पिचुमर्द्दः, पुं, (पिचुं कुष्ठविशेषं मर्द्दयति मृद्नातीति वा। मृद्+अण्।) निम्बवृक्षः। इत्यमरः। २। ४। ६२॥ (यथा, देवीभागवते। ३। १०। १२।
"असतामुपकाराय दुर्ज्जनानां विभूतयः।
पिचुमर्द्दः फलाढ्योऽपि काकैरेवोपभुज्यते॥"
पर्य्यायोऽस्य यथा, वैद्यकरत्नमालायाम्।
"कैटर्य्यः पिचुमर्द्दश्च निम्बोऽरिष्टो वरत्वचा।
दर्द्दुघ्नो हिङ्गुनिर्य्यासः सर्व्वतोभद्र इत्यपि॥")

पिचुलः, पुं, (पिचुं लातीति। ला+कः।) झावुकः। इज्वलः। जलवायसः। इति मेदिनी। ले, ११२॥ तूलः। इत्यमरटीकायां सारसुन्दरी॥

पिच्च, क छेदे। इति कविकल्पद्रुमः॥ (चुरां-परं-सकं-सेट्।) क, पिच्चयति। इति दुर्गादासः॥

पिच्चटं, क्ली, (पिच्चयतीति। पिच्च छेदने+अटन्।) सीसकम्। रङ्गम्। (अस्य पर्य्यायो यथा, वैद्यकरत्नमालायाम्।
"रङ्गं वङ्गञ्च कस्तीरं मृद्वङ्गं पुत्त्र पिच्चटम्॥")
नेत्ररोगे, पुं। इति मेदिनी। टे, ५०॥

पिच्छ, श बाधे। इति कविकल्पद्रुमः॥ (तुदां-परं-सकं-सेट्।) श, पिच्छती पिच्छन्ती। बाधो विहितिः। इति दुर्गादासः॥

पिच्छं, क्ली, (पिच्छतीति। पिच्छ+अच्।) मयूरपुच्छम्। तत्पर्य्यायः। शिखण्डः २ वर्हम् ३। इत्यमरः। २। ५। ३१॥ शिखिपुच्छम् ४ शिखण्डकम् ५। इति शब्दरत्नावली॥ (यथा, अनर्घराघवे। ६। ६५।
"तस्यारिबलभीमस्य ध्वजदण्डस्य लाञ्छनम्।
दर्पदीप्तः क्षुरप्रेण मायूरं पिच्छमच्छिनत्॥")
चूडा। इति मेदिनी। छे, ५॥

पिच्छः, पुं, (पिच्छतीति। पिच्छ+अच्।) लाङ्गूलम्। इति मेदिनी। छे, ५॥

पिच्छलदला, स्त्री, (पिच्छलं दलं पत्रं यस्याः।) वदरीवृक्षः। इति त्रिकाण्डशेषः॥

पिच्छबाणः, पुं, (पिच्छं बाण इव यस्य।) श्येनपक्षी। इति राजनिर्घण्टः॥

पिच्छा, स्त्री, (पिच्छ+अजादित्वात् टाप्।) शाल्मलीवेष्टः। इत्यमरः। २। ४। ४७॥ (अस्याः पर्य्यायो यथा,—
"निर्य्यासः शाल्मलेः पिच्छा शाल्मली वेष्टकोऽपि च।
मोचास्रावो मोचरसो मोचनिर्य्यास इत्यपि॥"
इति भावप्रकाशस्य पूर्व्वखण्डे प्रथमे भागे॥)
पूगः। छटा। कोषः। मोचा। भक्तसम्भूतमण्डम्। पङ्क्तिः। अश्वपदामयः। इति मेदिनी। छे, ४॥ चोलिका। फणिलाला। इति हारावली। २३०॥ शिंशपावृक्षः। इति शब्दचन्द्रिका॥

पिच्छिका, स्त्री, (पिच्छं मयूरवर्हं अस्त्यत्रेति। पिच्छ+ठन्।) चामरविशेषः। यथा। "पिच्छिकां भ्रामयित्वा बहुविधं हास्यं कृत्वा पणमहइं दस्स चरणे इदं अलिं अपिणा कुणमस्स।" इति रत्नावलीनाटके ४ अङ्कः॥

पिच्छितिका, स्त्री, शिंशपा। इति शब्दचन्द्रिका॥ (विवृतिरस्याः शिंशपाशब्दे ज्ञातव्या॥)

पिच्छिलं, त्रि, (पिच्छा भक्तसम्भूतमण्डं अस्त्यस्येति। पिच्छादित्वात् इलच्।) भक्तमण्डयुक्तम्। इति रायमुकुटः॥ सरसव्यञ्जनादि। इति भरतः॥ सूपादि। इति रमानाथः। स्निग्धसूपादि। इति भानुदीक्षितः॥ मण्डयुक्तभक्तम्। जलयुक्तव्यञ्जनम्। इति नीलकण्ठः॥ तत्पर्य्यायः। विजिलम् २। इत्यमरः। २। ९। ४६॥ विजयिनम् ३ विजिनम् ४ विज्जलम् ५ इज्जलम् ६ लालसीकम् ७। इति वाचस्पतिः॥ (यथा, छन्दोमञ्जर्य्याम्।
"तरुणं सर्षपशाकं नवौदनानि पिच्छिलानि च दधीनि।
अल्पव्ययेन सुन्दरि! ग्राम्यजनो मिष्टमश्नाति॥")
पिच्छयुक्तः॥ (स्निग्धसरसपदार्थविशेषः। पेचल इति भाषा॥ यथा, साहित्यदर्पणे १०। ५५।
"काले वारिधराणामपतितया नैव शक्यते स्थातुम्।
उत्कण्ठितासि तरले! नहि नहि सखि! पिच्छिलः पन्थाः॥")

पिच्छिलः, पुं, (पिच्छं चूडास्त्यस्येति। पिच्छादित्वात् इलच्।) श्लेष्मान्तकवृक्षः। इति राजनिर्घण्टः॥

पिच्छिलकः, पुं, (पिच्छिलः सन् कायतीति। कै+कः।) धन्वनवृक्षः। इति राजनिर्घण्टः॥

पिच्छिलच्छदा, स्त्री, (पिच्छिलश्छदो यस्याः।) उपोदकी। इति राजनिर्घण्टः॥

पिच्छिलत्वक्, [च्] पुं, (पिच्छिला त्वग् यस्य।) नागरङ्गवृक्षः। इति त्रिकाण्डशेषः॥ धन्वनवृक्षः। इति रत्नमाला॥

पिच्छिलसारः, पुं, (पिच्छिलः सारो यस्य।) मोचरसः। इति राजनिर्घण्टः॥

पिच्छिला, स्त्री, (पिच्छा+इलच्। ततष्टाप्।) पोतिका। शिंशपा। (अस्याः पर्य्यायो यथा, वैद्यकरत्नमालायाम्।
"पिङ्गला पिच्छिला वीरा कृष्णसारा च शिंशपा॥")
शाल्मलिः। (अस्याः पर्य्यायो यथा,—
"शाल्मलिस्तु भवेन्मोचा पिच्छिला पूरणीति च।
रक्तपुष्पा स्थिरायुश्च कण्टकाढ्या च तूलिनी॥"
इति भावप्रकाशस्य पूर्व्वखण्डे प्रथमे भागे॥)
सिन्धुभेदः। इति मेदिनी। ले, ११५। कोकिलाक्षः। वृश्चिकाक्षुपः। शूलीतृणम्। अतसी। इति राजनिर्घण्टः॥ कच्वी। इति शब्दचन्द्रिका॥

पिज, इ क भाषट्टार्थे। इति कविकल्पद्रुमः॥ (चुरां-परं-अकं-सकं च-सेट्।) इ क, पिञ्जयति। भाः दीप्तिः। षट्टार्थो निकेतनहिंसाबलदानानि। इति दुर्गादासः॥

पिज, इ ल ङ वर्णपूजयोः। इति कविकल्पद्रुमः॥ (अदां-आत्मं-अकं-सकं च-सेट्।) इ, पिञ्जते। ल ङ, पिङ्क्ते। इति दुर्गादासः॥

पिञ्जं, क्ली, (पिञ्ज बले+भावे घञ्।) बलम्। व्याकुले, त्रि। इति मेदिनी। जे, १३॥

पिञ्जः, पुं, (पिञ्ज वधे+भावे घञ्।) वधः। इत्यमरः। २। ८। ११५॥ कर्पूरभेदः। इति राजनिर्घण्टः॥

पिञ्जटः, पुं, (पिञ्जयति नेत्रं दूषयतीति। पिजि+अटन्।) नेत्रमलम्। पिँचुटि इति भाषा॥ यथा, शब्दरत्नावल्याम्।
"दूषीका दूषिका दूषिः पिञ्जेटपिञ्जटावपि॥"